

to Zveze po enega delegata. Zveza stoji nad strankami, namen ji je samo, da služi s svojo močjo slovenskemu narodu. Vodstvo je sklenilo, da zastopa pri ustanovitvi te Zveze, našo organizacijo Zavezin predsednik, o pravem pristopu pa naj sklepa po predlogu upravnega odbora šele delegacija.

Srednješolske vesti.

V VII. činovni razred so pomaknjeni profesorji: gg. dr. Jak. Zmavc in dr. Fran Koprivnik v Ljubljani ter Mihael Markič v Novem Mestu; glasbeni učitelj na c. kr. ljubljanskem učiteljskem gosp. Anton Dektleva je pomaknjen v VIII., vadniški učitelj Anton Lenarčič pa v IX. činovni razred; profesor na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani gosp. Henrik Podkrajšek je pomaknjen v VII., strokovni učitelj na istem zavodu gosp. Ivan Bernot pa v VIII. činovni razred; vpokojen je profesor na I. državni gimnaziji v Ljubljani gosp. Ludovik Lederhas. Za njegovo dolgoletno in odlično službovanje mu je naučno ministristvo izreklo zahvalo in priznanje.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskega jugoslovankega učiteljstva. V zadnji štev. »Učit. Tov.« smo podali vsemu v Zavezi včlanjenemu učiteljsstvu navodila, po katerih naj se ravna vse Zavezino članstvo. Najhujeje je sedaj, da nemudoma sestavi vsako okrajno učiteljsko društvo natančen imenik svojih članov in ga pošlje v dveh izvodi h Zavezinemu vodstvu, da mora takoj urediti dostavljanje »Učiteljskega Tovarisa« in »Popotnika«. Dokler nima vodstvo imenikov v roki, ne more glede rednega dostavljanja listov ničesar ukreniti. Društvo bo najlažje poslovalo s svojimi člani, ako pristopi čelovrnemu računu poštne hranilnice in naroči potrebno število položnic za svoje člane.

Ponovno prosimo tudi deželne zveze oz. okrajna učiteljska društva, da izvolijo čimprej svoje zastopnike v upravnem odboru Zaveze, ker se mora isti konstituirati najkasneje letos o veliki noči.

Vodstvo Zaveze. Hranilnice in posojilnice »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani, registrovane zadrage z omejenim jamstvom, občni zbor se je izvršil 2. februarja t. l. ob dobri udeležbi zadrugnikov. Sprejela so se vsa poročila in so se soglasno odobrili vsi predlogi računskega zaključka za l. 1917., ki je bil priobčen v »Učiteljskem Tovarisu« 25. januarja t. l.

Goriško.

Zborovanje sežanskega učiteljskega društva. Sežansko učiteljsko društvo je zborovalo zopet po dolgem premoru dne 31. jan. t. l. Od zadnjega svojega zborovanja v maju l. 1914 do danes ni imelo društvo, razun izrednega, zaradi nezadovoljnih prehranjevalnih in gmotnih razmer izzvanega sestanka v avgustu l. l. nikakega zborovanja. Vabilo na dolgo pričakovano občni zbor je sprejelo sežansko učiteljsko kot klic po prerojenju, kot imperativ samoohrane. Odzvalo se mu je v tako častnem številu, da je že samo to dejstvo vplivalo mladostno in vspešljivo na zborovalece. Bili smo skoraj vsi, odločeni, da položimo nov, trden temelj svojemu društvenemu delovanju. Potek zborovanja nas je potrdil v tej zavesti: sežansko učiteljsko društvo je imelo dne 31. jan. 1918 svoj »zgodovinski« dan.

Iz preobilice gradiva se mi je omejiti pri poročilu že zaradi dragocenega prostora v našem listu le na najvažnejše in sicer le na to, kar tudi širjo učiteljsko javnost predvsem zanima.

1. Gmotna podlaga društvenemu življenju je dana že po delegacijskem sklepu: vsak član plačuje 24 K letne članarine, ki se mu odtrže v mesečnih obrokih od plačilnih prejemkov.

2. V polnem priznavanju potrebe duhovne preroditve učiteljske organizacije se sklene »decembersko izjavo« temeljito obravnavati v zaporednih društvenih zborovanjih v tekočem letu.

3. Z ozirom na popolnoma nezadostne aprovizacijske razmere ima novoizvoljeni društveni odbor opravljati vse potrebne funkcije aprovizacijskega odbora za sežansko učiteljsko.

4. Da se čimprej izplača učiteljsko državni nabavni prispevek, obrača se društvo s tozadevno sklenjenimi resolucijami na deželni odbor, dež. šolski svet in »Jugoslovanski klub, ter na »Zavezo« zaradi drag. doklad v tek. letu 1918.

5. Novoizvoljeni odbor, ki se je po zborovanju takoj konstituiral, je sestavljen tako-le: predsednik Alojz Hreščak, učitelj v Lokvi; predsednikov namestnik Anton

Mervič, naduč. v Povirju; tajnik Ivan Caharija, učitelj v Divači; tajnikov namestnik Josip Pahor, učitelj v Sežani; blagajničarka Ana Macarol, učiteljica v Sežani; pevovodja Fran Bollé, nadučitelj v Lokvi; odbornik Anton Fakin, nadučitelj v Kostanjevici. Razun tega so se izvolili še štirje namestniki, in sicer: naduč. Anton Kosovel, Alojz Bekar, Ferdo Kenda in učiteljica Olga Del Cott.

6. Na predlog tov. Hreščaka se je sklenilo:

- Učiteljsko društvo za sežanski okraj poziva vodstvo »Zaveze« da naj čim prej poskrbi za redno tedensko izdajanje »Uč. Tovarisa« in mesečno izdajanje »Popotnika«.
- Učiteljsko društvo za sežanski okraj opozarja vodstvo »Zaveze« na izredno važnost zadrugniške izobrazbe slovenskega učiteljstva. V to svrhu poučuj vodstvo že zdaj vse možnosti, ki bi pospeševale tozadevno izobrazbo. V poštev bi prišli predvsem učiteljski poučni tečajji ter informativno delo »Uč. Tovarisa«. Zlasti mora biti delo »Uč. Tovarisa« organizirano smotreno in velikopotezno s socialnofilozofskega stališča, zakaj v zadrugniški ideji leži bodočnost našega naroda. Učiteljsvo mora postati glasnik in steber te ideje. V tej smeri leži tudi najodličnejša samopožna akcija ljudskošolskega učiteljstva.
- Vodstvo »Zaveze« skušaj na vsak način, da se koncentrira vse slovensko učiteljsvo v skupni stanovski organizaciji. Duh časa, ki je duh sprave in medsebojne iskrenosti, naj vodi »Zavezo« pri tem delu.
- Vodstvo »Zaveze« se opozarja na nujnost potrebe, da se ustvarijo med vsem jugoslovanskim učiteljsvom čim ožji stiki. Potrebujemo kulturne in idejne skupnosti z vsemi jugoslovanskimi učiteljskimi organizacijami preko ovir društvenih statutov in deželnih meja. Vodstvo naj razmišlja, če bi ne bil možen začetek takih stikov za enkrat z mesečno priložo »Uč. Tovarisa« z informativnimi doneski iz jugoslovanskih dežel, kateri vsopredno naj izhaja slična priloga v hrvatskih in srbskih uč. listih z doneski iz Slovenije. S tem bi bil storjen začetek; drugi zblíževalni koraki bi sledili avtomatično vsled žive zavesti naše skupnosti.
- Sežansko učiteljsko društvo opozarja vodstvo »Zaveze« na živo občuteno potrebo poljudnega vzgojnega lista za starše in prijatelje slovenske mladine. Naloga pa je tako važna in tako velika, da so potrebne v njeno izvršitev najboljše moči slov. naroda. Zato pa spoznavamo, da tudi daleko prekoraca moči same naše »Zaveze«, ki naj povzame zaenkrat le iniciativo, ker je to vprašanje odlično etičnega značaja in zaradi tega eksistenčna zadeva naše bodočnosti. Zainteresirati je torej za njo najboljše slov. moči brez razlike strankine pripadnosti in tudi najširjo javnost. Prispevati v tej smeri je častna dolžnost vseh pravih rodoljubov.
- Sežansko uč. društvo poziva tovariški društvi na Goriškem, da se čim prej osnuje zveza goriških uč. društev. Sežansko učiteljsvo stoji odločno na stališču ustanovitve zveze in ne kakavega novega učiteljskega društva za Goriško in to iz stvarnih in tehničnih razlogov:

Stvarni razlog:

Zveza bi obsegala eo ipso vse goriško učiteljsvo in omogočila temeljitše razpravljanje o vseh vprašanjih že v posameznih uč. društvih. Princip demokratizacija bi bil na ta način mnogo lažje in popolnejše uveljavljen.

Tehnični razlog:

Tako združuje v zvezo bi bilo zelo enostavno, ker bi se le naslonilo na že obstoječa društva.

f.) Učit. društvo za sež. okraj naproša c. kr. okrajni šolski svet, da odredi zopet takojšnjo odbitke od učiteljskih plač za nabavni prispevek okrajni učiteljski knjižnici

Razun teh predlogov so načeli tovariši Strekelj, Kenda, Pahor, Mervič, Kosovel, Hreščak, Fakin, Caharija in Bollé mnogo važnih vprašanj glede aprovizacije, pavsali, kulturnega dela učiteljstva, glede Slovenske in Šolske Maticе, družbe sv. Mohorja, Krekovega spomenika) verskih vaj, »Učiteljske tiskarne« i. t. d., ki so dovele deloma do pozitivnih sklepov, deloma služila informativnim svrham. Važno so te zadeve predvsem za društveno notranje poslovanje in interese sežanskega učiteljstva, zato o njih le to kratko poročilo.

Po zborovanju je učiteljsvo podpisalo izjavo, s katero se pridružuje majniški deklaraciji.

Pozno v mrak je odhajalo učiteljsvo zopet enkrat s povzdignjeno glavo proti

svojim borbim domom z zavestjo v sreih, da se umika v veselje dan, ki je bil žrtvovan po najboljših močeh na oltar naši skupni bodočnosti.

A. H.

Kranjsko.

Občni zbor »Ljubljanskega učiteljskega društva« se je vršil dne 2. februarja t. l. v prostorih Učiteljske tiskarne. Predsednik nadučitelj J. Dimnik otvoril ob 11. uri dopoldne zborovanje, pozdravi navzoče in se s toplimi besedami spominja v vojni službi umrlega tovariša praporščaka Karla Widra. Navzoči se vzdignejo s sežežev in zakličejo »Slava« v časten in trajen spomin vrlému tovarišu. Nato poroča tovariš predsednik o dopisu Zaveze, v katerem pozivlje okrajna učiteljska društva k marljivemu delu na podlagi novih Zavezinih pravil in novega poslovnega reda. Posebno nujno je, da se takoj sestavi imenik društvenih članov in pošlje v dveh izvodi h »Deželnemu slovenskemu učiteljskemu društvu v Ljubljani«, da se uredi čimprej redno dostavljanje Učit. Tov. in Pop. ki ju bo odslej dobil vsak član. Poroči tovariša blagajnika in pregledovalcev računov se vzame odobruje na znanje. Tovarišu blagajniku se naroči, da izplača Zavezi članarino za leta 1915, 1916 in 1917. V odbor se izvolijo: predsednik Jakob Dimnik, namestnica Vita Zupančičeva, tajnik Josip Tratar, blagajnik Ludovik Drmelj, odborniki: Josip Ambrožič, Anton Likožar in Fran Skulj. Potem je sledila razprava o aprovizacijskih zadevah ljubljanskega učiteljstva. Pri tem razgovoru so se čule razne pritožbe; poudarjalo se je, da se ljubljansko učiteljsvo silno malo upošteva takrat, ko se deli pravica. Ljubljanski učitelji so delovali kot žitni komisarji, popisovali so po hišah zaloge moke in žita, delujejo v krušnih komisijah itd., a za to delo niso dobili od magistrata niti toliko, kakor najmlajši sluga. Poznajo nas samo takrat, ko nam nalagajo dolžnosti in delo. Vse svoje moči posvečujemo izobrazbi ljubljanskega prebivalstva in storimo v zadnjih časih tudi mnogo v njih telesni blagor, in vendar ne najdemo na merodajnih mestih iste opore, ki bi jo zaslužili za svoje delo. Posebno težke pritožbe smo slišali o učiteljskem aprovizacijskem odboru. Očitala se mu je pristanost pri razdelitvi črevljev, ker so dobili nekateri po 3 pare črevljev in do 9 parov podplav, nekatere pa komaj en par drugi pa nič. Ker nimamo zaupanja v ta aprovizacijski odbor, ki se nam je uzurpiral, smo izvolili odsek treh članov, ki naj stori v aprovizacijskih zadevah v vseh slučajih potrebne korake. Nato je sledil razgovor o razmerah na ljubljanskih deških ljudskih šolah. Nekateri starejši učitelji poučujejo še sedaj na dveh zavodih, mlade učne moči in suplenti pa na eni. Ali se res hoče te tovariše ugonobiti duševno in telesno? Društvo pojmasi te razmere v posebni vlogi na c. kr. mestni šolski svet. Več šolskih poslopij je že zdavnaj izpraznila vojaška oblast, vendar so še vedno zbanse 4 deške šole v poslopiju na Ledini. Nič se ne zmeni, da bi se preselile šole v lastna prazna poslopja. Koliko trpi vzgoja in pouk ljubljanske mladine, vemo najbolje mi učitelji in starši. Ali ni to sistem? Slednjče se opozore vsi oni učitelji in učiteljice, ki ne dobivajo 50% stanarinske doklade, da naj vložijo prošnjo na deželni odbor, da jim prizna to doklado, ki jo je deželni zbor že pred leti dovolil vsemu ljubljanskemu učiteljsvu. Ko se rešijo še nekatere druge interne zadeve, zaključijo tovariš predsednik zborovanje.

Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem. VI. izkaz prispevkov za »Učiteljski vojaški podporni sklad« v času od 1. sušča do 31. grudnia 1917.

- Okraj Celje: »Učiteljsko društvo«, 200.60 K;
- Okraj Gornji grad: Bočna, 10 K; Sv. Frančišek Ks., 10 K; Gorica, 15 K; Gornji grad, 15 K; Ljubno, Šmihel, Nova Stifla 22 K; Rečica, 15 K; Mozirje, 15 K; skupaj 102 K;
- Okraj Gornja Radgona: Sv. Jurij na Ščavnici, 9 K;
- Okraj Konjice: »Učiteljsko društvo«, 20 K;
- Okraj Kozje: Buče, 7 K; Kozje, 5 K; Pištanj 20.10 K; skupaj 32.10 K;
- Okraj Laško: Dol, 16 K; Hraštnik, 38 K; Laško, okolica, 28.60 K; Sv. Lenart, (Z. Fabjan), 8 K; Trbovlje, 36 K; Trbovlje-Vode, 63.40 K (gdč. Zencovich 10 K); Turje 3.20 K; skupaj 193.20 K;
- Okraj Sv. Lenart v Slov. Goricah: Sv. Lenart 45.60 K; Sv. Trojica (Jak. in H. Kovačič), 18.30 K; skupaj 63.90 K;
- Okraj Ljutomer: »Učiteljsko društvo« 272.82 K in 11.57 K; skupaj 284.39 K;
- Okraj Maribor: »Učiteljsko društvo« 10 K; Pesnica 15 K; skupaj 25 K;
- Okraj Ormož: »Učiteljsko društvo«, 288.90 K; Svetinja (A. & L. Šijanec) 9 K; skupaj 297.90 K.
- Okraj Ptuj: Sv. Duh, 9 K;

12. okraj Slov. Gradec: »Učiteljsko društvo«, 79.70; Sv. Martin (gdč. Scheligo 10% veselice) 40 K; skupaj 119.70 K;

13. okraj Smarje: Pristova, 12.10 K; 14. okraj Vransko: Gomilsko, 15.90 K; Sv. Jurij ob Tabru, 8 K; Letuš 7 K; Polzela, 10 K; Vransko, 14.60 K; skupaj 55 K 50 vin; vsota tega izkaza 1424.39 K, prej izkazanih (izkaz I.—V.) 1599.79 K, skupaj 3024.18 K.

Prosimo tudi učiteljsvo okrajev Brežice, Rogatec, Sevnica, Slov. Bistrica in Sočianj kakor vseh neimenovanih šol v drugih okrajih, da store svojo tozadevno dolžnost napram organizaciji! Odpri roke.!

Učiteljsko društvo za celjski okraj je po več nego triletnem prestanku dne 2. februarja t. l. ob 10. uri predpoldne zborovalo v rdeči sobi »Nar. doma« v Celju. — Vdeležba bila je — upoštevajoč sedanje turobne čase — zadovoljiva. Tovarišpredsednik Fr. Brinar vse navzoče prav srčno pozdravlja ter poda jako pregledno najvažnejše dogodilje, tičoč ce društva od zadnjega zborovanja sem. Ob enem pa tudi oriše gmotno stanje društva ob čemer smo se prepričali, da je tisto prav povoljno. Učiteljsvo Celjskega okraja se je s prispevki v organizacijske svrhe častno odzvalo, posebno pa so bili tovariši na fronti — vkljub bojnemu gromu — zavedni svojih stanovskih dolžnosti. Vsa čast našim junakiškim učiteljem-vojakom! — Odbor za v prihodnje ostane tisto kakor doslej; le na mesto v ruskem ujetništvu se nahajajočega tajnika J. Sevnika se izvoli tovarišica Ljilzika Petričkova (Zalec), a knjižnico, ki jo je prejšnji oskrboval sedaj na fronti bivajoči tovariš Fr. Zagar (Celje), s poveritjov. J. Kramerju (Celje). — Pri delegacijskem zborovanju naše »Zaveze« o veliki noči v Ljubljani bodo Celjsko uč. dr. mimo predsednika še zastopali tov. Rud. Wudler ter tovarišici Minka Gradišnikova (Celje) in Hilda Sadnikova (St. Pavel pri Preboldu). — Svoj pristop k društvu so priglasile tovarišice Minka Gradišnikova, Marica Vošnjakova — obe v Celju — Ana Pakova (Dramlje). — Prihodnje zborovanje se bo vršilo maja meseca. Na veselo svidenje!

Trst.

Občni zbor Učiteljskega društva za Trst in okolico se je vršil v dvorani zaposlovalnih tečajev goriškega učiteljskega društva, dne 27. januarja t. l., ob navzočnosti 70 članov in članic. Ker šteje društvo sedaj 147 članov, se občnega zbora ni uč. težila dobra poklovice članstva. Nekateri odsotnost opravičili.

Ob 10. dop. otvoril predsednik tov. Anton Gernerk občni zbor ter pozdravlja vse navzoče, tudi zastopnika sosednjega Sežanskega učit. društva, tov. Alojzija Hreščaka. Pravi, da nam je od zadnjega zborovanja smrt zopet pobrala zavednega člana, tovariša Emila Pakiža, šol. voditelja v Sv. Križu.

Poročila tajnika, blagajničarke, knjižničarke in delegata Gerneka vzame občni zbor na znanje in jih odobri.

Tov. tajnik Ribičič govori podrobno o dovršenem delu izza zadnjega občnega zbora meseca oktobra. Iz poročila je razvidno, kako intenzivno so delovali odseki, ki so izvršili vse prevzete naloge v korist članom odsekov in celotnemu društvu. Društvo si je s to porazdelitvijo dela in z zavestnim zastopanjem koristi učiteljstva in šolstva pridobilo ugled in veljavo na vse strani.

Tov. Ferdo Starec predlaga pohvalo tov. blagajničarki Scheimerjevi. (Odobranje.)

Knjižničarka Kmetova pravi, da je društvena knjižnica pomanjkljiva. Danes izvoljeni odbor imej nalogo, da jo izpopolni ter ta madež odpravi.

Glasom sklepa delegacijskega zborovanja se sprejme članarina po 2 K mesečno.

Ob volitvah se je pokazalo, da si je dosedanji odbor pridobil popolno zaupanje članstva, ker so bili v odbor poslani vsi dosedanji funkcionarji. — Delegate za prihodnjo Zavezino delegacijo izvolimo na prihodnjem, t. j. pomladanskem društvenem zborovanju. Kdaj in kje se naj to vrši, določi odbor.

Na vrsto pride predlog tov. E. Gan- g la, tičoč se ustanovitve centralnega denarnega zavoda v Zavezi združenega učiteljstva. Predlagalec izvaja: Predlog se tiče le posredno našega društva, zato ga smatrajmo kot iniciativni predlog, ker je potrebno, da prihajajo nagibi in vzvodi tudi iz okrajnih učiteljskih društev, in sicer naj bodo takega značaja, da se njih izvedba tiče naše centralne organizacije — naše Zaveze, če hočemo, da imejmo delež na nje razvoju in prospevanju vsi njeni člani, da si s tem pridobijo tudi pravico, soditi o nje delu ali

— Na zadnjem Zavezinem delegacijskem zborovanju o Božiču v Ljubljani smo sprejeli nov »Poslovni red« in tamkaj ustanovili četvero odsekov, ki jim stoji na čelu gospodarski odsek. Član tega odseka je tudi naš tržaški tovariš Karel Gruntar. In na naslov tega odseka govorim te besede! — Doslej imamo slovenski učitelji dva denarna zavoda; starejši ima naslov »Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, r. z. o. j.«, mlajši se pa imenuje »Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju, r. z. o. j.« Oba naša denarna zavoda sta torej osnovani na združni podlagi, zato je njih temelj zdrav in odgovarja principom demokratizma. Oba zavoda delujeta tudi v vojnem času uspešno, izkazujeta lep promet ter sta sprido zanesljivosti, vestnosti in solidnosti vodstev vredna našega zaupanja, kakor jima tega ne odreka nadzorojoča oblast. Imamo tudi nekaj organizacij, ki razpolagajo z večjim ali manjšim imetjem. Tudi tuintam leta nad našimi vrstami kaka bela vrana, ki nima le mrzle kače v žepu, temveč ki tudi lahko pokaže lepo cesarsko podobico. — Če bi navrnili vse te studence in studenčke v eno kotlino, bi se natečilo toliko dragocene materialne tekočine, da bi nastalo čedno jezerce — na njega dnu težko okovane blaginje. Ker pa imamo svoj denar razpostavljen sedaj na kupčke tukaj in tamkaj, so te skromni tisti dobički, ki kapljejo nam v korist. Bil sem vedno tega mnenja, da bi se morali organizovati učitelji oprijeti principa centralizacije svojih materialnih sredstev, kakor sem sicer nazora, da mora v drugem pogledu vladati princip porazdelitve dela, ki smo ga sedaj uveljavili v Zavezi in tudi v našem društvu. Mislim, da se ne motim v svojih nazorih, ako trdim, da bi nam več koristil naš denar, ko bi bil zbrani na enem mestu in bi od tu nazvan izvajal svojo magično razmnoževalno silo, nego da ga imamo ponižno razstavljenega v skromnih dozah križem sveta. Pet prstov, stisnjenih v pest, vedno občutnejše udari, nego če jih imaš razklenjene. Tako bi bila tudi naša materialna pozicija jačja, če zlijemo svoje gmotne sile v eno močno centralo, ki jo bomo v bodočnosti bolj potrebovali, nego pa smo jo v preteklosti, to pa zato, ker moramo začeti obdelavati tudi svoje gospodarske polje ter se z ozirom na vse potrebščine gotovega značaja, ki segajo v naše privatno življenje, v našo organizacijo in v našo šolstvo, emancipirati od tujinstva, ki nam je dostikrat za drag denar dobavljalo slab material, vedno pa je imelo od našega denarja lepe dobičke. Če pogledam samo lepo opremljeno in z učili založeno šolo, lahko trdim brez pretiravanja, da je vrgla ta šola tisočake v tuj žep. Če pogledam, koliko papirja porabi ena sama šola, se tedaj spominim lepih stotakov, ki polnijo malho tujem človeku. Itd. In če sedaj pogledam šolo poleg šole po vsem našem ozemlju — ali se ne bi prijel za glavo, ko vem, da so šli milijoni iz naših krajev tja v mrzlo tujino, ki nas je topla in nas še danes tepe! — Ali bi ne bil greh na našem narodnem gospodarstvu, če bi še dalje trpeli take razmere, ko vemo o njih, da so nam škodljive? In ni brez pomena, ako poudarjam, da bi na stotine naših ljudi dobilo v takih zavodih dobro delo in lep zaslužek, vrhutega pa bi tudi naše strokovno šolstvo moralo poglobiti in razširiti svoj delokrog. — Zdi se mi pa umestnejše, da o tem dalje javno ne razpravljam, ker velja v gospodarskih vprašanjih načelo: Malo besed in veliko dela! — Pripravljen sem pa na poklicanem mestu temeljito pojasniti svoje izvedljive načrte — izvedljive pa le v tem primeru, če se nam posreči centralizacija naših materialnih sredstev. Gotovo je, da se lotijo takih vprašanj drugi, če se jim mi ne bomo, in gotovo je tudi, da bo vsakemu od nas ljubeše, če jih izvedemo mi. — Združenje več denarnih zavodov v en sam zavod ni nič novega in nič težavnega. Tako fusijo je že izvedla n. pr. Jadranska banka. Treba je le uvidenosti in dobre volje prizadetih faktorjev. Če me ne vara moj optimizem, nam ne bo težko rešiti tega vprašanja, ker hočemo pač vsi delovati na našo skupno blaginjo. In če imamo močno centralo, je samo vprašanje časa in posledica razvoja, da ustanovimo podružnice tam, koder bo največ smisla za skupne koristi in največ umevanja zadržne ideje. — Iz teh širokih kontur izhaja sedaj moj predlog, ki se glasi:

»Učiteljsko društvo za Trst in okolico pozivlja vodstvo Zaveze, naj izkuša s fusijo našega ljubljanskega in celjskega denarnega zavoda ustanoviti v svojem okrilju centralo gospodarsko-kreditnega in hranilnega značaja. To delo naj poveri gospodarskemu odseku z naročilom, da se dela takoj loti in o uspehih poročča na rednejem delegacijskem zborovanju.«

»Dolgo da na razgovor predsedujoči

podpredsednik tov. Ant. Šemè. Predlog je bil sprejet po kratki debati, ki so vanjo posegli tovariši pl. Kleinmayr, Karel Gruntar in predlagalec.

Tovariš Josip Ribičič predlaga, naj izkuša društvo na merodajnem mestu doseči, da nadaljuje s podružavljenjem učiteljskega CMD. Po pojasnili ravnatelja tov. Ivana Vrščaja sprejme občni zbor tudi ta predlog.

Tovariš E. Gangl čestita našemu vnetemu in deloljubnemu predsedniku Antonu Germku ob rojstveni petdesetletnici, ki jo praznuje dne 11. t. m. (Odobrovanje.)

Na vprašanje tov. pl. Kleinmayra odgovori tov. Gangl, da porabi — kolikor je njemu znano — uredništvo »Učit. Tov.« Fleretovo-Hreščakovo-Pahorjevo izjavo z zadnjega delegacijskega zborovanja.

S tem je bil dnevni red izčrpan. Predsednik tov. Germek zaključil ob 12. popoldne občni zbor.

* Kranjske vesti.

— **Beda učiteljstva na Kranjskem** je priklopila do vrhunca. Znani so mi slučaj, ki ko mora učiteljstvo zastavljati pobotnice že prve dni meseca in to proti nezasišanim obrestim. Kako strada in prezeba učiteljstvo, je itak že znano. K temu naj pride še bolezen, potem je pravi pekkel že gotov! V tem strašnem položaju si bolan učitelj ne more preskrbeti zase in za svoje zdravniške pomoči, ker nihče ne zdravi zastoj; poklicani zdravnik ne gre tja, kjer ne kaže dobrega zaslužka. Edin pripomoček zoper to je, da se ustanovi podporno društvo za obolele učitelje. Naša »Zaveza« naj bi tudi v tem pogledu storila potrebne korake.

»Domoljub« je napisal v 5. števu z dne 31. januarja t. l. te-le besede: »Kranjski učitelj strada mnogokje ob bajno majhni plači, ki jo dobiva. Sedaj mu je pa deželni odbor ustavil še tiste draginjske doklade, ki jih je v vojnem času dobival. Samarijan se je usmiliil svojega sovražnika Juda, kranjski deželni odbor pa nima usmiljenja do svojega človeka.« Ali Vas nič ne peče vest, gospodje deželni odborniki, ko slišite zarad išvojega nekrščanskega postopanja tako strašno obsodbo!

— **Na seji drž. zbora dne 23. januarja t. l.** sta vložila poslanca dr. Ravnihar in prof. Jarc interpelacijo na ministrskega predsednika, finančnega in naučnega ministra v zadevi enkratnega državnega prispevka in zaradi ustavljene deželne draginjske doklade kranjskemu ljudskošolskemu učiteljstvu. Do danes interpelanta še nista dobila odgovora.

— **Ali je res?** Vse političke stranke na Kranjskem zahtevajo vedno resnejše in odločnejše, naj se sklčiče deželni zbor vodilne kranjske, da položi deželni odbor račun od svojega gospodarstva od l. 1913 sem. Čeravno se godi vse nekako skrivnostno pri deželnem odboru, pride marsikaj na svetlo. Takó smo zvedeli, kako je sestavljal deželni odbor proračun za leto 1918. Poroča se nam, da se je pokazal primanjkljaj 700.000 K. V proračunu so bile tudi učiteljske draginjske doklade za l. 1918. Toda deželni glavar dr. Ivan Šušteršič vzame svinčnik in črta iz proračuna preliminirane učiteljske draginjske doklade, češ, s primanjkljajem ne bomo šli v novo leto 1918 in primanjkljaj se je res na račun uboгега učiteljstva spremenil v prebitok, prav kakor trdi »Resnica«. Nezasišana krutost je to, ki mora imeti zle posledice. Vsaka krivica se je še maščevala, in se bo tudi ta, ki se godi kranjskemu učiteljstvu.

— **Znamenje razmer.** »Učit. Tovariš« je prinesel v 2. letošnji št. nekaj vesti iz ljudskošolske službe, ki zaslužijo malo komentarja. Imenuje se 16 oseb, med temi umrli Srečko Malenšek in oboletli tovariši Josip Ažman. Enajst ženskih učnih moči se nastavi, tri dobe zaradi boleznih dopust. Potrebujete li še več dokazov, da bo Kranjska kmalo brez moških učnih moči? Vprašajte kogarkoli in mu zatrjujte, da skrbe vodilni deželni krogi za korist naroda — nihče vam ne bo tega verjel! Tam na Bleiweisovi česti govori le eden, vsi drugi le — kimaajo. Ali pa ta dela in govori za blaginjo slovenskega naroda? Na to vprašanje lahko da vsakdo sam odgovor.

— **Iz ljudskošolske službe.** Marija Schwarzova je nameščena za suplentinjo na Jesenicah, Cirila Černetova na Bledu in bivša začasna učiteljica Vida Božičeva v Zagorzdacu; učitelj na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani Fran Gale ima zaradi boleznih dopust; na II. mestni deški ljudski šoli je imenovan za začasnega učitelja Janko Lenarčič, za začasno učiteljico pa Ljudmila Slanovecova.

— **S Cola nad Vipavo nam pišejo.** Pri šolskem vodstvu na Colu nad Vipavo je bilo podpisane VII. vojnega posojila 22.000 K. Pač lep uspeh, ako se pomisl,

da se je po posredovanju omenjenega šolskega vodstva podpisalo v tem šolskem okolju že nad 130.000 K vseh vojnih posojil, kar nam je v dokaz, da stori ljudskošolsko učiteljstvo vipavske doline v polni meri patriotsko svojo dolžnost.

Nekaj pa je, česar pogrešajo učitelji v vipavski dolini: nimajo nikakoršne organizacije. Povsod ima Zaveza avstrijskega jugoslovenskega učiteljstva svoja okrajna učiteljska društva, le na nas so vsi pozabili. Kaj nam pomaga Postojnsko učiteljsko društvo, ki spi in ne da od sebe nikakoršnega življenja. Ako bi tudi delovalo to društvo in prirejalo zborovanja, bi se jih zaradi prevelike oddaljenosti ne mogli vdeleževati, ker bi bilo to združeno s prevelikimi stroški. Učitelji v vipavski dolini nimamo nikakoršnih zborovanj, ne moremo tudi priti do potrebnih knjig, osamljeni tavamo brez vsake pomoči. Okrajne učiteljske knjižnice v Postojni se ne moremo posluževati, ker le težko dobimo knjige zaradi velike oddaljenosti. Vipavski sodni okraj je že po naravi popolnoma izoliran od drugih delov Kranjske, zatorej ne moremo imeti nobenih stikov z drugimi učiteljskimi društvi. Zato naj se izloči učiteljstvo vipavske doline iz Postojnskega učiteljskega društva in si ustanovi lastno društvo ter pristopi k Zvezi. S tem bi nam bilo jako ustrezno. K Vipavskemu učiteljskemu učiteljskemu društvu bi lahko pristopili tudi bližnji tovariši goriške vipavske doline, ki jim je tudi jako oddaljen sedež Goriškega učiteljskega društva. Deželne meje nas k temu koraku ne smejo zadrževati v sedanjih časih. Stvar bi se gotovo dobro obnesla in obrodila obilen sad. Le začeti je treba. Vodstvo Zaveze prosimo, da naj stori v tem pogledu potrebne korake.

— **Tovariš iz vipavske doline** nam je govoril prav iz srca. Njegov nasvet je vreden vsega uvaževanja in bo, če se uresniči, v veliko korist napredku ljudskega šolstva in v blaginjo tamošnjega učiteljstva.

— **Že pred leti se je poudarjalo** na nekem zborovanju Zavezine delegacije, da imajo nekatera Zvezina društva na Kranjskem prevelik okoliš, zato se učiteljstvo le slabo vdeležuje društvenih zborovanj in prireditvev, ker ni prometnih sredstev in je vdeleževanje sicer zvezano z velikimi stroški. Vodstvu Zaveze se je naročilo takrat, da naj skuša ustanoviti v prvi vrsti za vipavski in škočjeloški sodni okraj posebna učiteljska društva. Zaradi krajevnega patriotizma so se uprli takrat nekateri učitelji v dotičnih okrajih in vodstvu se stvar ni bila posrečila, ostalo je pri starem. Ker so se vipavski tovariši sedaj sami začeli zavzemati za stvar, upamo, da ustanovimo v najkrajšem času Učiteljsko društvo za vipavski sodni okraj. Današnjega dopisnika prosimo, da naj se obrne po informacije na vodstvo Zaveze, ki mu bo radevolje šio na roko z besedo in dejanjem. Le pogumno na delo!

— **Dne 26. decembra 1917 je umrl tov. Josip Polanc,** učitelj v Radečah pri Zidanem mestu v najlepši moški dobi star komaj 38 let. Leta 1916 je bil potrjen in januarja 1917 je odšel k vojakom. Doma je moral zapustiti ženo in 10 nepreskrbljenih otročičev. Kmalu po vpoklicu mu umrjeta dva otroka, kakor se trdi le zaradi slabih gmotnih razmer. Bolan že prej, je bil kot tak oddeljen k marškompaniji in z njo je odšel na italijansko bojišče, kar je pospešilo njegovo zgodnjo smrt. Dobil je 14-dnevni dopust, a vrnil se ni več. Neusmiljena učiteljska bolezen ga je zgrabila in položila v posteljo. Po dveh tednih je zapustil ženo in 8 nepreskrbljenih otročičev ter se preselil v večnost. Služboval je na Dobovcu pod Kumom, v Bučehi vasi, v Loškem potoku, Starem in Novem kotu in nazadnje v Radečah. Vsi, ki so z njim občevali, so spoznali, da je bil blaga in dobra duša. Tovarišem je z največjo vnemo ustregel vsaki želji. Bodi blagemu tovarišu, učitelju-mučniku ohranjen med nami časten spomin!

— **Odlikovanje.** Naš tovariš Ivan Kocijančič, nadučitelj v Bučehi Vasi, ki služi že četrto leto na fronti, je imenovan za stotnika in odlikovan s Signum laudis. V poletju 1917 pa je dobil zlati zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetlinje! Čestitamo!

— **Slovensko učiteljstvo v vojnem svrhu.** Za oslepele slovenske vojnake v Gradcu sta nabrala g. Rudolf Est, nadporučnik in tov. Darko Sterk, učitelj v Radečah 223 K 76 h.

— **Evropski škandal.** Danes dne 1. svečana l. 1918 sem delal prošnjo za povisek vojaške podpore neki begunki iz Goriške, ki ima šest otrok. — Dobiva že sedaj mesečne podpore 297 K; beri dvastodevetdeset sedem kron; poleg tega dobiva pa še tudi begunske podpore dnevnomo 2 K. — Poznam pa nadučitelja s 23 službenimi leti z 11 otroki, ki

na je dobil dne 1. februarja 1918. l. — 182 K; beri enstoosemdeset dve kroni. — Živela Avstrija! —

Štajerske vesti.

— **Št. Franc Kolletnig.** Dne 19. jan. t. l. je umrl za neko operacijo v dež. bolnišnici v Gradcu F. Kolletnig, nadučitelj na slovenski (okoliški) ljudski šoli v Slov. Bistrici v 52. letu svoje starosti. Služboval je tu od l. 1890. Mož je bil slovenskih staršev sin, a uskočil je v nasproten tabor ter se čutil hudega — Nemca, kar je tudi kazal v vsem svojem javnem nastopu. — Upamo, da Kolletnig dobi naslednika, ki bo imel svojstva, ki jih Slovenci upravičeno zahtevamo od voditelja slovenske šole!

— **Premene pri učiteljstvu.** Stalni učitelj v Globokem, Avg. Tomič, je postal nadučitelj pri Sv. Antonu. Šolski vodja v Pameču v Slovenjgorskem okraju je postal začasni učitelj v Šoštanju, Martin Vrečko. Stalna učiteljica sta postala na svojih mestih Karel Urbčič, začasni učitelj pri Sv. Jakobu v Slov. Goricah ter Karel Namestnik, začasni učitelj v Teznu pri Mariboru.

— **Čudno imenovanje.** V Kostr. n. n. Štajerskem je bil nekdo imenovan za nadučitelja, ne da bi bila služba razpisana in da bi bil krajni šolski svet kaj vedel o tem. Kako opraviči to svoje čudno postopanje c. kr. deželni šolski svet za Štajersko?

— **Delo učiteljstva na Dolu pri Hrastniku za »Rdeči križ«** in druge vojno pomožne svrhe. I. Rdeči križ: 1. zbirka učiteljstva 325/28 K. 2. zbirka učiteljstva 140/06 K. Nabrana članarina 208/— K. Zbirka učencev posebej 42/41 K. 1% prispevek učit. plač 87/21 K. Šol. ravnatelj Ant. Gnuš daroval še posebej 73/60 K in nabavil za stranke 60 srečk v vrednosti 1800/— K, skupaj 2686/56 K. II. vojaški dnevi: 1. zbirka učencev 27/34 K. 2. zbirka učencev 22/52 K, skupaj 49/86 K. III. Zaklad za vdove in sirote: 1. zbirka A. Gnuš 25/40 K, 2. zbirka A. Gnuš 22/— K, skupaj 47/40 K. IV. zbirka kovin po učencih 82/80 kg. V. Učenci nabrali 60 kg. VI. Zbirka volnenih in drugih odpadkov 598 kg. VI. Deklice izdelale zapletnic, nogavic, dokolenic itd. iz volne v vrednosti nad 400 K, ki jih je nabral A. Gnuš. VII. Po posredovanju šol. ravnatelja A. Gnuša so podpisale stranke: I.—IV. voj. posojila 110.500/— K, V. voj. posojila 184.000/— K, VI. voj. posojila 64.300/— K, VII. voj. posojila 279.500/— K, skupaj 637.300/— K.

— **Na ljudski šoli pri Sv. Marjeti niže Ptuja se je nabralo za vojne namene do 1. januarja 1918: 1736 K 50 h. V »Učit. Tovarišu«** je bilo izkazanih že 924 K 71 h. Na novo je nabranih torej 811 K 79 h. — Pri šolski nabiralnici se je nabralo za VI. vojno posojilo: 30.600 K in VII. vojno posojilo: 55.400 K.

— **Učitelji kot revizijski organi.** V smislu odredbe naučnega ministrstva je štajerski deželni šolski svet naročil vsem okrajnim šolskim svetom, da se učitelji ljudskih in meščanskih šol ne smejo več porabljeni za posle, ki niso v zvezi s šolskimi zadevami, ker — četudi so morada v javnem interesu — taki posli vplivajo škodljivo na šolstvo in oškodujejo ugled šole in učiteljstva (n. pr. revidiranje prt-ljage, iskanje kovinskih predmetov v zasebnih stanovanjih in drugo). Pozno je bilo spoznanje, in upamo, da bodo okrajni šolski sveti si vzeli naročilo dež. šol. sveta k srcu!

Tržaške vesti.

EMIL PAKIŽ.

Dne 21. januarja t. l. je umrl v Sv. Križu poleg Trsta po kratki bolezni v čvrsti moški dobi tovariš Emil Pakiž, voditelj tamkajšnje mestne ljudske šole. — Vnet za šolo in za svoj stan, je posvečal vse svoje darove in moči vzgoji mladine ter uspešnemu delu med ljudstvom, ki ga je zaradi njegovih vrlin in njegove požrtvovalnosti cenilo in spoštovalo. Posebno v težkih časih, ki jih je moral Sv. Križ pretrpeti med sedanjem vojno z Italijo, je bil trpečemu in zbeganemu prebivalstvu moder svetovalec in pomočnik. S svojim delom in z vsem svojim življenjem si je zagotovil trajan spomin v srcih hvaležnega naroda! Pa tudi nam je bil vedno zanesljiv tovariš in zvest prijatelj, zato nam je hudo, da nas je moral tako naglo ostaviti. Blag ostani njegov spomin v naših vrstah! Bodi mu lahka domača zemlja!

— **Tovariš Anton Germek,** učitelj pri Sv. Ivanu in predsednik Učiteljskega društva za Trst in okolico, praznuje dne 11. t. m. petdesetletnico svojega rojstva. Tovariš Germek, rojen Tržačan, uživa v